1971

Zvaigzne, 1971, Nr.15

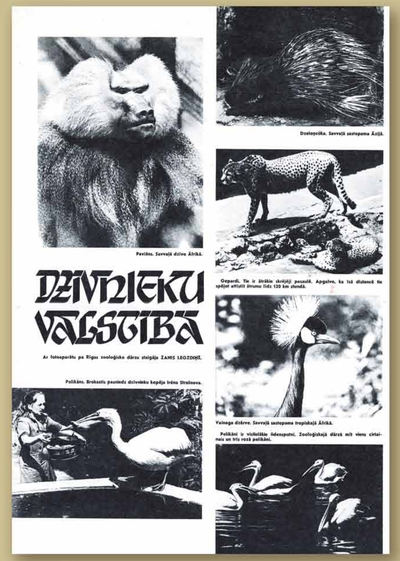

1973-1974

Rīgas Zooloģiskā dārza prospekts latviešu valodā, 1973
krievu valodā, 1974

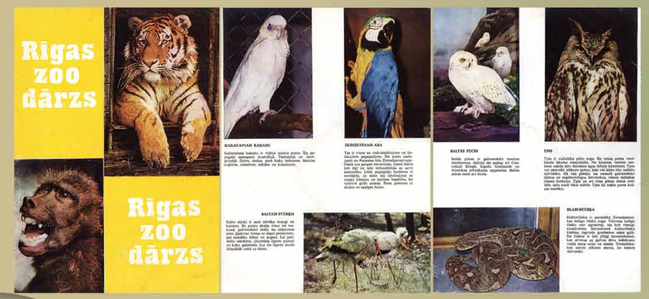

1972

Rīgas Zooloģiskā dārza pastkaršu komplekts, 1972, G. Manzurova foto

Draugs, 1972, Nr.11

RĪGAS ZOOLOĢISKAJAM DĀRZAM 60 GADI

Zooloģiskā dārza ierīkošana Rīgā pirmo reizi tika projektēta jau 1862. gadā. Pēc tam šo jautājumu sāka risināt tikai pēc 40 gadiem. 1908. gadā nodibināja biedrību «Rīgas zooloģiskais dārzs», kas izveidoja un iekārtoja Ķeizara dārzā (Mežaparkā) zooloģisko dārzu. To atvēra publikas apskatei 1912. gada 14. oktobrī, un tajā bija 195 dzīvnieku sugas ar 295 eksponātiem. Pirmā imperialistiskā pasaules kara laikā zooloģisko dārzu daļēji likvidēja. Daudz dzīvnieku aizveda uz Vāciju.

Burtiņāzisklās Latvijas laikā zooloģiskā dārza brīvajās telpās tika ierīkota bērnu vasaras mītne. No 1923. gada 15. jūnija zooloģiskais dārzs saucās «Bērnu vasara». Par pilnīgu zooloģiskā dārza atjaunošanu lēma 17 gadus, bet neatradās šim darbam līdzekļus un iespējas. Tikai 1935. gada 15. novembrī Rīgas pilsētas domes piekrita zooloģiskā dārza pilnīgai atjaunošanai. Zoodārzs strauji paplašinās pēc Padomju Latvijas atbrīvošanas no vācu fašistiskās okupācijas. 1948. gadā tiek atvērta jauna nodaļa — akvārijs. Akvārijā eksponētas vietējās un eksotiskās zivju sugas, kā arī zivju kultūrformas. Vietējo zivju akvārijos ūdens temperatūra ir zema — līdz +15°C. Lai šo temperatūru nodrošinātu, attiecīgi regulē ūdens caurteci akvārijos. Katrā akvārijā ievadīts gaisa kompresora vads, kas darbojas kā dienā, tā naktī, pievadot gaisu no ārpuses. Eksotisko zivju akvārijos ūdens temperatūra daudz augstāka un sniedzas pat +28°C. Lai uzturētu šo temperatūru, akvārijus apsilda ar elektriskiem sildītājiem. Starp eksotiskiem ūdensaugiem šeit pelē dažādas krāsas un formas zivīņas — labirinta zivis, dzīvdzemdētājas, eksotiskās karpu zivis un citas. Labirinta zivis elpo ne tikai ar žauniņām, bet arī ar labirinta aparātu, izlietojot atmosfēras gaisu.

Padomju Latvijas laikā izveidojies arī zoodārza terārijs. Iegūti daudz vērtīgu eksponātu ne tikai no Vidusāzijas, bet arī no Āfrikas un Amerikas. Visi terārija iemītnieki ir samērā laiski dzīvnieki un bieži nākas dzirdēt, ka apmeklētāji vaicā: — «Vai tie maz ir dzīvi?» Vairums rāpuļu bariņu neuzņem katru dienu. Sevišķi ģēdeligi ir sauszemes un ūdens bruņurupuči, toties aligatori un vēl mazais Nīlas krokodīls barojas tikai vienu līdz divas reizes nedēļā, bet tīklainais pitons 1—2 reizes mēnesī. Visiem rāpuļiem vajadzīga pastāvīga telpas temperatūra — ne zemāka par +24 — +28°C, tādēj ari tie ieviesoti siltākajās zoodārza mītnēs. Pie zemas temperatūras visi šie dzīvnieki atsaucās no barības. Rāpuļiem ir nepastāvīga ķermeņa temperatūra, kas atkarīga no apkārtējās vides temperatūras. Sevišķu uzmanību prasa indīgo čūsku apkopšana, jo mazākā neveiklība var beigsvēdīgi purns, mute bez zobiem, bet mēle līdz 6! cm gara un lipīga. Savvaļā barojas ar termītiem un skudrām, kas pielīp pie lipīgās mēles. Zoodārzā skudru lāci baro ar baltajām pelēm un maltu gaļu.

Sevišķi skaisti dzīvnieki mūsu zoodārzā ir neson atvestās žirafes. Ari žirafēm ir samērā gara un bieza mēle, kas tām noder koka lapu nopļaušanai. Ļoti reti žirafes barojas no zemes, jo tām garas kājas. Ja jāuzliecias līdz zemei, tad viņas izpēs priekšējās vai nometas uz ceļiem. Zoodārzos žirafēm ierīko barotavas ne zemāk kā divu metru augstumā. Interesanta ir ari žirafes gaita — dzīvnieks iet, reizē liekot uz priekšu abas kreisās, tad abas labās kājas.

Visjaunākais iemītnieks mūsu zoodārzā ir baltais ledus lācēns.

Ik gadus Rīgas zoodārzā pieaugumu dod daudz zīdītājdzīvnieku — tīgeri, kas kļuvuši pat slaveni cirka un kinomākslinieki, pumas, lapsas, nilzirgi, tapiri, kangi, antilopes u. c.

A. DZERVE.

Rīgas zooloģiskā dārza terārijavivārija vadītāja

1975

Rīgas Balss, 1975. gada 12. augusts

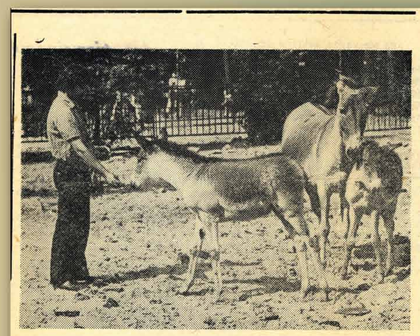

Rīgas zooloģiskais dārzs ir vienīgā vieta mūsu zemē, kur dzīvo kiangi. Dabā šie retie dzīvnieki sastopami Tibetas tālajos rajonos un atrodas uz izmiršanas robežas. Rīgas zooloģiskajā dārzā viņi jūtas labi. Nesen kiangu ģimene papildinājās ar diviem mazuļiem.

Attēlā: kiangi Rīgas zooloģiskajā dārzā.

V. FILATOVA foto (LATINFORM)

1976

Padomju Latvijas Sieviete, 1976, Nr.12

1977

Rīgas Balss, 1977. gada 14. maijs

Kāda zilonim ēdienkarte?

Tas bija vēl aprīlī. Bez apstājas lija un lija. Diena pelēka, piemirkušā, tādā laikā nevienu bez īpašas vajadzības pa āru nestalgā. Laikam gan sumu vienīgais apmeklētājs, kas todien ielet pa vārtiem ar uzrakstu «Rīgas zooloģiskais dārzs».

No galvenā ceļiņa nogriežos pa labi un administrativās ēkas pusi, lai aprunātos ar zooloģiskā dārza direktora vietnieci Irēnu Kuzmiņu.

— Apmeklētāji pēc mums ir galdīti ciemiņi vīsu gadu, — viņa stāsta. — Par vasaras sezonas sākumu uzskatām 1. maiju, jo tad putni un dzīvnieki atstāj savas ziemas mītnes.

Rīgas zooloģiskais dārzs ir viens no vecākajiem mūsu zemē, dibināts 1912. gadā. Te mājo vīsu piecu kontinentu faunas pārstāvji. I. Kuzmiņa zina nosaukt precīzu skaitli — 374 sugu 2510 dzīvnieki, putni, zivis, rāpuļi . .

Varbūt dārza apmeklētāji būs ievērojuši ne pārāk skaistu dzīvnieku, pie kura novietnes plestiņrinātu uzraksts — «klangsu». Vēl gluži nesen klangi mita tikai Rīgas zooloģiskajā dārzā, nekur citur pasaulē tie nebija sastopami. Pieciedesmito gadu beigās no Ķīnas atvestajiem klangu pāriem radušies 14 pēcnācēji, trīs no tiem tagad ir Kauņas zooloģiskajā dārzā. Jāpieņem, ka meža ļeloks Kitezera mālā — mājvieta daudziem Šarkanajā grāmatā ierakstītajiem dzīvniekiem. Laj mīnam kaut vai skudru lāci, kulānu, Bubāras briedi. Prāvejātka zīgu . . .

I. Kuzmiņa ateras gadījumu, kad kāda sieviete bija nērvjusi garu ceļu tikai tādēļ, lai apskatītu žirafi. Izrādās — šo ekzotisko dzīvnieku vēl var redzēt tikai Ļeņingrādā un Kaļiņingrādā. Jā, starp citu, žirafe sagādā vīsvairāk rūpju to kopējiem. Un kā nu ne — vīsalbprātāk tā mielojas ar ozolu vai aveņķu slotiņām, sienu, sīpoliem, par zaļiem zariem vasaras laikā nemaz nerunājot.

Šīs pašas slotiņas dārza saimniekiem sagādā ne mazumu galvas sāpju, jo nevienu no mežsaimniecībām neuzņem tādas rūpes. Ilet cik zaru cīrsmās veštīgi sadedzināja «Vārbūt savs vārds šīs problēmas risināšanā būtu sakāms republikas Meža saimniecības un meliorācijas ministrijai?

Pirms dažiem gadiem daudziem rīdzinieķiem nācās vērot vīsai īpvoramtu skatu — no dzelzceļa stacijas uz zooloģisko dārzu cieniņā čāpoja zilonēns. Tagad vīņš ir krietni pauzudzes, jo par apetītes trūkumu nesūdzas. Lūk, vienas dienas ēdienkarte: divi kilogrami auzu, pa vienam kilogramam vārtīts sirpu un kukurūzas, divi kilogrami kūļu, piecī kilogrami maizes, 25 kilogrami sakņu, 30 kilogrami siena, divi kilogrami sīpolu un piedevām vēl 100 grami rausgu.

Par to, lai ēdienkarte būtu atbilstoša katram dzīvniekam, rūpējas zooloģiskā dārza virsvetārstieki, izdabājot katra gaumei un prasībām. Barībai audzē arī trušus, peles, jūras cūciņas . . . Dīemžēl ne vienmēr zooloģiskā dārza apmeklētāji atzīst speciālistu notekto ēdienkarti. Vai gan savādāk varētu atrast rogu baseinā ābolus, konfektes, cepumus, saldējumu — atcerēsimies, ka rogi ēd zīvīs un tikai zīvīs. Itin bērtā tāda pārpratuma «mīlestība» īrasīsa dzīvnieku sasīsimsu. Ir arī cita apmeklētāju kategorija: vīņi kaitina zvērētā. Pagājušajā gadā tādēļ aizgāja bojā strauss.

Mazie zvēru mīļotāji vasarā var vizināties ar ponīņiem, bet pieaugušo uzmanībai zooloģiskais dārzs piedāvā stāvkurtijas pa dārzu kvalificētu gidu vadībā. Lielu interesi arvien izraisa febraukumi uz uzņēmumiem, skolām ar lekcijām, uzskatei līdzi vedot arī daļēju dzīvnieku.

Vasarā apmeklētājiem būs pieejama dažāda plakāta informācija par zvēriem — «pie katras novietnes piestiprināsās tās iemītnieka «vizītkarti» ar visām nepieciešamajiem skaitļiem un datiem. Drīz uz Rīgas zooloģisko dārzu atceļos vēl 14 sugu īpatņi — paraugu kāju, putna sekretārs, lāma vikuņa.

Šaurībā zekāda lāga dzīvošana nav, tādēļ dārzam pievienos vēl piecarpus hektāros platības, tādējādī koļeļā territorija būs 22 hektāri. Nupat kā pabeidza atjaunot pumu novietni, savu kārtu gaida lāču mītne.

Kamēr te rosās celtnieki, neizbēgamas ir neērtības, kas pagadām jāpaciež skatītājiem, jo būvmateriālu kaudzes rīdzām traucē atrast labāko novērošanas punktu. Un ne tikai apmeklētāju, bet arī dārza darbiniēku lūgums Rīgas pilsētas darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejas remonta un celtniecības treста 7. remontā un celtniecības pārvaldei — pēc iespējas drīzākā laikā pabeigt ieskātor darbus. Turklāt būt daudz akurātākiem un neatstāt aiz sevis «pēdas» būvgružu veidā.

I. Kuzmiņas stāstījumu pierakstīja O. Pumpure.

J. Veltčenko foto

1978

Pionieris, 1978. gada 13. janvāris

Jūs mani sapratīsiet

*Pastāstīt par oktobrenu brīvdienām... Tādās bija mans uzdevums. Ādīgi sukāties nepavisam nav vienkārši. Kā gan lai pieaudzis cilvēks nojoņo tos daudzos kilometrus, nošļāhā tos daudzos kālnājus, izčāpo tās plašās peļķes, piedalās pāl ņaurēos dēmitos vīsādu pasākumu, par kuriem parupējušies brīvdienās gan mūmijas un ītēiņi, gan skolā, gan kultūras namī un citas iestādes. Jā, mani sapratīsiet. Ļielie to nevar, jo varēsiz viņiem sākas dažādi kompleksi — neērti ļūjāt uz dibena pa ledu, peļķēs varoi samtīrināt kurpes, tas nav pieklājīgi un dosdzi ēiīt izdoināmjami. Kā to īsiu pārvarētu un notikumu atstāstīs būtu ļīcams un paliesz, ir dēsis meklētsavu seno paziņu Hasu Varbūt savs vārds šīs problēmas risināšanā būtu sakāms republikas Meža saimniecības un meliorācijas ministrijai?

Pirms dažiem gadiem daudziem rīdzinieķiem nācās vērot vīsai īpvoramtu skatu — no dzelzceļa stacijas uz zooloģisko dārzu cieniņā čāpoja zilonēns. Tagad vīņš ir krietni pauzudzes, jo par apetītes trūkumu nesūdzas. Lūk, vienas dienas ēdienkarte: divi kilogrami auzu, pa vienam kilogramam vārtīts sirpu un kukurūzas, divi kilogrami kūļu, piecī kilogrami maizes, 25 kilogrami sakņu, 30 kilogrami siena, divi kilogrami sīpolu un piedevām vēl 100 grami rausgu.

Par to, lai ēdienkarte būtu atbilstoša katram dzīvniekam, rūpējas zooloģiskā dārza virsvetārstieki, izdabājot katra gaumei un prasībām. Barībai audzē arī trušus, peles, jūras cūciņas . . . Dīemžēl ne vienmēr zooloģiskā dārza apmeklētāji atzīst speciālistu notekto ēdienkarti. Vai gan savādāk varētu atrast rogu baseinā ābolus, konfektes, cepumus, saldējumu — atcerēsimies, ka rogi ēd zīvīs un tikai zīvīs. Itin bērtā tāda pārpratuma «mīlestība» īrasīsa dzīvnieku sasīsimsu. Ir arī cita apmeklētāju kategorija: vīņi kaitina zvērētā. Pagājušajā gadā tādēļ aizgāja bojā strauss.

Mazie zvēru mīļotāji vasarā var vizināties ar ponīņiem, bet pieaugušo uzmanībai zooloģiskais dārzs piedāvā stāvkurtijas pa dārzu kvalificētu gidu vadībā. Lielu interesi arvien izraisa febraukumi uz uzņēmumiem, skolām ar lekcijām, uzskatei līdzi vedot arī daļēju dzīvnieku.

Vasarā apmeklētājiem būs pieejama dažāda plakāta informācija par zvēriem — «pie katras novietnes piestiprināsās tās iemītnieka «vizītkarti» ar visām nepieciešamajiem skaitļiem un datiem. Drīz uz Rīgas zooloģisko dārzu atceļos vēl 14 sugu īpatņi — paraugu kāju, putna sekretārs, lāma vikuņa.

Šaurībā zekāda lāga dzīvošana nav, tādēļ dārzam pievienos vēl piecarpus hektāros platības, tādējādī koļeļā territorija būs 22 hektāri. Nupat kā pabeidza atjaunot pumu novietni, savu kārtu gaida lāču mītne.

Kamēr te rosās celtnieki, neizbēgamas ir neērtības, kas pagadām jāpaciež skatītājiem, jo būvmateriālu kaudzes rīdzām traucē atrast labāko novērošanas punktu. Un ne tikai apmeklētāju, bet arī dārza darbiniēku lūgums Rīgas pilsētas darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejas remonta un celtniecības treста 7. remontā un celtniecības pārvaldei — pēc iespējas drīzākā laikā pabeigt ieskātor darbus. Turklāt būt daudz akurātākiem un neatstāt aiz sevis «pēdas» būvgružu veidā.

I. Kuzmiņas stāstījumu pierakstīja O. Pumpure.

J. Veltčenko foto

Ista Sarkangalvīte ar lietu vilku.

1979

Rīgas Balss, 1979. gada 26. maijs

Pirmdienās lācēnam sāpēja vēders...

Augu nedēļu mūsu Mūks, Rīgas zooloģiskā dārza lācēns, bija nīgrs un drasināšīgs. Viņš gozējās pavasara saulītē, rotaļājās, kūļrošņa, uzjautrināšanas apmeklētāju. Lācēns prieciājās, ka apkārt ir jautri, sevišķi bērnu smaidošās acīņas — garajā siemā viņš pēc tām bija noīgojies.

Mazs puiņēns caurī reģīem ienet vienu konfeti, otru. Pašam vaiņ negribu — lai lācītiņ mieloņas. Strupdūgunes meitene sasviež krāšņā cukurgaužu, kāda vecmāmiņa pacienā Mīksu ar cepumu . . . Kārļ — tikai pa vienam nakšķīm. Lācēns, kaut arī jau ir pundēnoņā, ar cieņas prot devēju čomēr paņem cienastu. No viena, otra, trešā . . . Viņam ļoti negribas palikt vienam, negribaj atlaist prāsjam dzīvnieku pulciņu, kas viņa lāka dzīvi padara krāsaināku.

Savam lolojumam tētis un māmiņa, protams, aiturēs dot pārlieku daudz saldumu, bet pasargāju viņu no zobu sāpēm un vēdergraizēm. Par nabaga lāča bērnu turpretī reti kūļ pacīnā.

Pēc svētdienām, sevišķi tagad, kad atklāta zooloģiskā dārza vasāras sezona un apmeklētāji nāk tūkstošiem, pirmdienā no svētdienas cienastīem vēders sāpēs tikai lācim Mīksam. Tīkšām grūtās pirmdienas ir arī zebrām, lamām, brīdiem, kazām — vātem tiem dzīvniekiem, kurī uztiešgi ēdienī jāvīenam preti savus pusnīņus.

Dīemžēl gadās arī tādi «dzīvnieku mīlotāji» kas šo uztiešu īnmanto neļieties. Ir arī tādi gadījumi, kad dzīvnieciem ieborotas mīldņaņas, flīstes . . . Par laimi, šādu cietstrādbas īzpausmes faktu nav daudz. Taču arī bez īaujēkļu nožīks dzīvnieklem īebarotie saldumu ķīlogrami bīstīņā zooloģiskā dārza īemīt-nieklem ir tas pats, kas īnde. Nevīens dzīvnieks dabā taču neņēmīc no kaķiem un krūmiem konfektes un citus konditorejas kārumusc tie viņu organismam nemaz nav piemērotī. Ģīuti pretēji — šie kaķerīņām pārbagātie produkti ārstniecīgās īpašības nepiemīt, pavājina viņu spējas pretoties slimībām.

Mēs no sirds priecātos par to, ja kupiņās kļūtu to cilvēku skaits, kas mums snīedz saprātīgu palīdzību, nododot zooloģiskajam dārzam pašu savāktās dabas veltes. Kuras nederētu mūsu dzīvnieku barošanai, tīkami dāvinātu mūsu republikas skolu audzēkņi vai sīlta mums eglīs un rīsetu īlekurs sēklīņas, ozolītes, kastanus, sausīņus, sēklas, pīlādžogus. Ja dzīvnieki pratēju runāt, par šiem gardumiem gan viņi jums teiktu lielu īsīņu paldies.

. . . Ate stākla sienas gludu, sviļdīgu zīlamordalni peļēku muguru reiņi na reiņi no īdens parādā vīsem mūsu no bērnu dīenām pazīstamais doktors Ālkāsāc pacienta, īepopotamp jeb nīlzirgs. Protams, vīņam nav tādu cilvēkam pierasto skaistuma atribūtu kā gulbja kakts, panteras lunkamums, brīeļa īepīnā stāja . . . Viņa skaistums ir īnstrēņu. Io dabā taču nav nekā negīti-ta. Dīemžēl tīeši vīen par šī varenā Āfrikas faunas pārstāvja dzīrdami ne aevišķi glaimojoļi īnteicieni. Vīena otra māte tik vīen zīna savam bērnam «pasakādrotx: «Pu, kāda īnsulsa!»

Mazajam cilvēkbērnam, kas pirmreizē pasaulēņā šo dzīvnieku, dzirdot tik «īnsmejo-šu», kategorisku vērtējumu, uz vīsu dzīvi pret to rodas nevēlīgā attiekšana. Arī par citiem krāšņiem uz bērnu stāstāmajiem jaušīņumiem nereti vecāki nezīņā vīenkārši narausta pleciņu vai, vēl sīkāk, lai nepaliktu atklāti parādā, uz vietas īndomā dažādas aplamības.

Lai jūsu pastaiga pa zooloģisko dārzu būtu īnteresanta, lai mājīņš no tās jūs ādīnāriectos, bagātīnājīņš savas un savu bērnu zināšanas par dzīvnieku valsti, grības sīkī īetekst — aicīnīet palīgā zooloģiskā dārza ekskursiju vadītāju, kas nepārtraukti dēļīē zināšņu popularizēšanas sektorā. Atgādīnāšu, ka par ekskursijām mūsu dārzā nav jāmaksā un īkvienam no jums ir īespēja pieteikties ekskursijā, pat ja jūs esat īeradušies, kā mēdz sacīt, neorganizētā veidā. Zooloģiskais dārzs ir dienas ir atvērts no pulksten 10 līdz 20. Laipnī lūdzam, gaidīsim!

I. Hramova,
bioloģe, Rīgas zooloģiskā dārza zinātņu popularizēšanas sektora vadītāja vietas izpildītāja

Attēlos: ● Emu — tālas Austrālijas īemītnieks.
● Tāds kņāļu var būt tikai pieņēzum putnam.

E. Hreščenovičas foto

1980
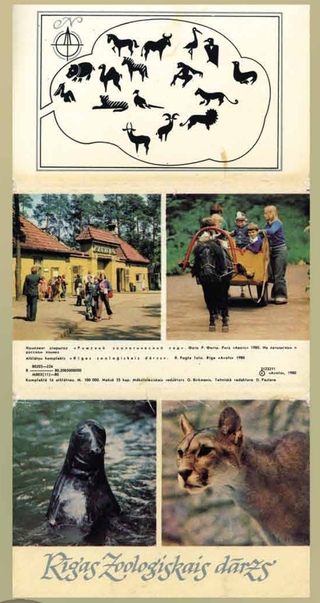
Rīgas Zooloģiskā dārza pastkaršu komplekts, 1980, R. Fogta foto